№ 20 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՓԵՏՐՎԱՐԻ 20 **1898** ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՓԵՏՐՎԱՐԻ 20 № 20

ՏԱՍՆ ԵՒ ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 ր.
Առանձին համարները 7 կոպէկով.

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցէն. Тифлисъ. Редакція «Мшакъ».
կամ Tiflis Rédaction «Mschak».

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով.

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ.

ԹԻՖԼԻՍԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ վարչութիւնը սորանով յայտարարում է, որ համաձայն պ.պ. բաժանորդների ընդհանուր ժողովի կարգադրութեան և ֆինանսների պ. մինիստրի թոյլտուութեամբ՝ բացվում է ԹԻՖԼԻՍԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ **ԲԱԺԻՆԸ ԲԱԹՈՒՄՈՒՄ**, որը ներկայ փետրվար ամսի 27-ից պիտի սկսի բանկի կանոնադրութեամբ թոյլատրված գործառնութիւնները։

1—3

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Անմեղ մեղաւորներ.— ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նամակ խմբագրին. Նամակ խմբագրին. Ներքին լուրեր.— ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Բէլգիատագի ընտրութիւններից յետոյ. Արտաքին լուրեր.— ԽԱՌԸՆ ԼՈՒՐԵՐ.— ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.— ԲՈՐՍԱ.— ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Կտակ.

ԱՆՄԵՂ ՄԵՂԱՒՈՐՆԵՐ

Այն սարսափելի անցքը, որը այս օրերս պատահեց Վարշավայում, դարձրեց իր վրա ամբողջ ռուսաց մամուլի ուշադրութիւնը և կրկին յարուցել տուեց մի գրեթէ մոռացված խնդիր. դա անհարազատ ամուսնութիւնից ծնված երեխաների իրաւազուրկ դրութիւնն է հասարակութեան և պետութեան մէջ։

Ընթերցողը գիտէ արդէն մեր լրագրում տպված հեռագրերից, որ այս օրերս Վարշավայի մի տան մէջ, որտեղ կենում էր մի մանկաբարձ կին, հրդեհ պատահեց։ Երբ հրդեհը հանգցրին, գտան մանկաբարձուհու բնակարանում մանուկների բազմաթիւ դիակներ.... Մանկաբարձուհին իր մօտ վերցնում էր, իբր թէ պահելու համար, անհարազատ, որբ երեխաներին, փող էր ստանում իբր թէ նրանց պահելու համար, իսկ ինքն սպանում էր անմեղ մանուկներին և ապա թաղում էր նրանց.... Քննութեան ժամանակ տուած ցուցմունքներից երևաց որ յիշեալ մանկաբարձուհին այն օրից, երբ սկսեց վարել իր յանցաւոր արհեստը՝ արդէն 70-ից աւելի մանուկներ է վերցրել ու սպանել.... Եւ այդ կինը մենակ չէր. նա ունէր երկու սեռի բազմաթիւ օգնականներ. այդ օգնականներից մի քանիսներ մանուկներ էին ճարում, միւսները օգնում էին նրան երեխաներին մորթելու, երրորդները քթոցներով գաղտնի կերպով տանից դուրս էին տանում անմեղ զոհերի դիակները և թաղում էին նրանց քաղաքից դուրս, և այլն....

Թէ լեհական և թէ ռուսաց ամբողջ մամուլը յուզվեց այդ սարսափելի անցքով և սկսեց աւելի քան որ և է ժամանակ խօսել համայնքի կամ պետութեան հսկողութեան տակ հիմնվելի բարեկարգ և լաւ կազմակերպված որբանոցների անհրաժեշտութեան մասին։

Անհարազատ ամուսնութիւնից ծնված մանուկների իրաւազուրկ և անօգնական վիճակը՝ վաղուց է արդէն որ զբաղեցնում է մարդկութեան ամենալաւ մտածողներին և օրէնսդիրներին։

Եւ իրաւ այդ հարցը չէ կարող չը զբաղեցնել այն բոլոր գործիչներին, որոնք իրանց պարտաւորութիւնն են համարում հոգալ ռոհասարակ թոյլերի, անօգնականների, հալածվածների և ամեն տեսակ իրաւունքներից զրկվածների մասին։ Եթէ մենք համակրում ենք ճորտերի ազատութեան գործին, գերեվաճառութեան ոչնչացնելուն, հոգում ենք աշխատող թէ քաղաքային և թէ գիւղական դասակարգը վաշխառուների ձեռքից ազատելու մասին, որոշ օրէնսդրութեամբ պաշտպանում ենք գործարաններում բանող կանանց և մանուկներին չափից դուրս ծանր աշխատանքից, պաշտպանում ենք քաղաքացիներին մասնաւոր բանկային կօնտորաների խաբեբայութիւնից,—ինչպէս չը հոգանք ուրեմն այն անմեղ հազարաւոր զոհերի մասին, որոնք պատժվում են միմիայն իրանց ծնողների յանցանքի համար, որոնք իրանց ամբողջ կեանքը տուժում են իրանց ծնողների անբարոյականութիւնը։

Անհարազատ ամուսնութեամբ ապրող ծնողների կողմից մեծ անբարոյականութիւն է, մեծ յանցանք է, երբ նրանք իրանց ապօրինի կապերից ծնված մանուկներին պարտաւորութիւն չեն համարում պահել և դաստիարակել, այլ անգորով կերպով դուրս են շպրտում նրանց.... Եթէ այդ տեսակ վարմունքը անբարոյականութիւն ու յանցանք է,—ուրեմն պատժեցէք յանցաւորներին.... Բայց ոչ. իրանք յանցաւորները անպատիժ են մնում, իսկ ծնողների յանցանքը իրանց ամբողջ կեանքը տուժում են այն փոքրիկ էակները, որոնք իրանք ամենևին մեղաւոր չեն, որ աշխարհ են եկել....

Սրանք զուրկ են մնում անունից, ազգանունից, որ և է խնամքից, դաստիարակութիւնից, կրթութիւնից, օրինաւոր ուսում, ապրուստի հնար, արհեստ, մասնագիտութիւն ձարելու միջոցից, հասարակութեան մէջ պաշտօն գտնելու, հասարակութեանն ու պետութեանը որպէս քաղաքացիք օգտաւէտ լինելու միջոցից....

Եւ մինչև հասակ առնելը՝ խնամքից, իրաւունքներից զուրկ այդ անմեղ էակները հազարներով են կոտորվում, առանց միջոց ունենալու այն դրութեանը հասնելու, որ համ իրանք կարողանային ոտքի վրա կանգնել, համ էլ միջոց ունենային իրանց հայրենիքին օգտաւէտ լինել....

Մարդկային հասարակութիւնը իսկապէս պատժում է նրանց իրանց ծնողների յանցանքի համար։

Եւ նրանք հանդիսանում են ահա, մեր ժամանակակից հասարակական կազմակերպութեան մէջ, որպէս՝ ա ն մ ե ղ մ ե ղ ա ւ ո ր ն ե ր։

Հարկաւոր է, վերջապէս, ականջ դնել այն խղճի և արդարութեան ձայնին, որի արտայայտիչ է դառնում բարեխիղճ, արդարամիտ, մարդասէր և ազատամիտ մամուլը, հարկաւոր է վերջապէս հոգալ այն անմեղ հազարաւոր զոհերի մասին, որոնց հասարակութեան կազմակերպութիւնը պատժում է ծնողների յանցանքի համար։

Արդարութիւն է միթէ պատժել յանցանք չը գործած մարդկային արարածներին, պատժել անմեղ մարդուն ուրիշի գործած յանցանքի համար։

Ժամանակ է արդէն մտածել այդպիսիներին խնամելու հասարակութեան հաշւով, հիմնելով նրանց համար կազմակերպված և բարեկարգ որբանոցներ, ապա միջոց տալով նրանց ուսում ստանալու, զարգանալու բնութիւնից իրանց տուած բոլոր մարդկային ընդունակութիւնները, չը զրկելու նրանց հասարակական և քաղաքացիական ընդհանուր իրաւունքներից, որպէս մի յանցանք չը գործած, բայց ուրիշների յանցանքը տուժող այդ մարդկային արարածներն էլ, մնացած մարդկանց պէս թէ բոլոր քաղաքացիական իրաւունքները վայելէին և թէ օգտաւէտ լինել կարողանային հասարակութեանն ու պետութեանը։

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

—

Թիֆլիս, 14 փետրվարի

Ձեր պատուական լրագրի 17-րդ համարում կարդացինք, թէ Թիֆլիսի մի քանի ծխական հայոց դպրոցների համար այնպիսի ողորմելի հոգաբարձուներ են սկսել ընտրել, որ այդ տեսակ ընտրութիւններ ոչ թէ միայն ցաւալի, այլ նոյն իսկ ծիծաղելի կարելի է համարել։

Այսպիսի լուրեր տարածողները միայն այն նախորդ մի քանի հոգաբարձուներն են, որոնց տեղը ընտրվել են նոր հոգաբարձուներ։ Եթէ նախկին հոգաբարձուները այս կամ այն պակասութիւն չունենային, ինչի համար ծխական ժողովուրդը կը փոխէր հոգաբարձուներին։ Մի քանի ծխական դպրոցների համար նոր հոգաբարձուների ընտրութեան պատճառն այն էր, որ նախորդ մի քանի հոգաբարձուները ընկերանալով երեցփոխների հետ, սեփականացրել են եկեղեցական և դպրոցական գումարները։ Իսկ երեցփոխներից շատերը Թիֆլիսում արդէն լաւ յայտնի են որպէս մարդիկ, որոնք ոչինչ պաշտօն չունենալով, միայն եկեղեցական փողերով պահում են իրանց բազմաթիւ ընտանիքը։ Սրանք լաւ են հասկանում, որ նոր ընտրված հոգաբարձուները իրանց կամեցած խմբից չեն ընտրվել, այլ ընտրված են հակառակ մարդկանցից, որոնք ճիշդ հաշիւներ կը պահանջեն նախորդներից։

Այս վերջինները ուզենալով ազատվել այսպիսի կօնտրոլից, զանազան միջոցների դիմեցին. օրինակ, մի երկու ամիս առաջ մի պանդոկի մէջ հրաւիրեցին մի քանի կեղծաւոր մարդկանց, նրանց համար ճաշկերոյթ սարքեցին և այդտեղ և եթ մի խնդիրք կազմեցին, ներկայ գտնվողների ստորագրութեամբ՝ հոգևոր իշխանութեան ներկայացնելու համար։ Յիշեալ խնդիրքի մէջ գրված էր, թէ ժողովուրդը կամենում է, որ նախորդ հոգաբարձուները կրկին հաստատվեն։ Հասած է արդեօք յիշեալ խնդիրքը հոգևոր իշխանութեանը, թէ ոչ,—ինձ յայտնի չէ։ Երկրորդ խնդիրքն էլ կազմեցին, ասելով թէ՝ որովհետև երեցփոխի ժամանակը լրացել է, ուստի մենք կրկին ցանկանում ենք յիշեալ երեցփոխին հաստատել նորից երեք տարով, առանց որ և է ընտրութիւն նշանակելու։ Այսպիսի մի քանի փորձերից յետոյ վերջապէս պարոնները դիմում են և մամու-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԿՏԱԿ

Ա.

Ծերունի «Խաթուն Մարէն» երբ երեկոյեան տուն մտաւ, իսկոյն անկողին ընկաւ և զգաց որ մեռնելու էր։

Ցաւ չէր զգում, որովհետև ոչ որդիք ունէր, ոչ թոռներ և ոչ էլ աղջիկներ. ինքն էր միայն մնացել իր բազմաթիւ ընտանիքից. մի առ մի թաղել էր իր որդիներին, յետոյ ամուսնուն, որի վրա քամել էր իր արտասուքների յետին կաթիլները, այլ ևս չէր ուզել արևի լոյսը տեսնել և կուրացել էր։ Սակայն բոլորովին էլ կոյր չէր, դեռ ևս կարողանում էր ճանապարհի վրայի քարերը և առուները տեսնել, յետ կանգնել, երբ երեկոյեան գիւղը մտնող նախիրի եզները ցատկոտելով անցնում էին, համբուրել տէր-հօր աջը, երբ նա մօտենում էր և աւելի ձայներից, քան դէմքերից՝ ճանաչում էր իրան լաւ ճանաչող բոլոր գիւղացիներին։

Բոլորը սիրում էին նրան, որովհետև «Խաթուն Մարէն» շատ բարեսիրտ էր, որովհետև բոլորին նա օգնում էր. սովի ժամանակ թոյլ էր տալիս իր դրացիներին օգտվելու իր ցորենի ամբարից և վեց կովի արտադրած կաթից. ինքը միայն իրան բաւող կերակրով գոհ էր լինում և հազար օրհնանքներ էր տալիս իր դրացի հարսներին, որոնք գալիս լուանում էին նրա կեղտոտ շորերը, լողացնում էին նրան, խնամում և դրա փոխարէն «Խաթուն Մարէի» դաշտի ցորենը իրանց ամբարը լցնում և տիրուհուն մի քանի դաւաթ կաթ տալուց յետոյ, մնացեալը ժողովում և իրանց մէջն էին բաժանում։

«Խաթուն Մարէն» այդ շատ լաւ գիտէր, բայց լռում էր և երբ իրան ասում էին ուրիշները՝ պատասխանում էր՝ «մշակն արժանի է վարձոյ իւրոյ...» Խաթուն մարէն թէև ոչ կարդալ և ոչ գրել գիտէր, բայց իր ամուսնու բարձրաձայն աղօթքները բոլորն էլ միտն էին մնացել։

Ծվլստանի գիւղացիներից ոչ մէկը չէ մոռացել նրան։

Բարեպաշտ և կրօնասէր էր, ինչպէս ամեն հայի կին, հիւրասէր էր բառի բուն նշանակութեամբ, սիրում էր ամենքին, ուստի և ամենքը սիրում էին նրան։ Բայց կար մէկը, որը չէր սիրում նրան և այդ էլ «Խաթուն Մարէի» եղբայր Մարգարն էր։

Մարգարը մի մեծ ընտանիքի տէր էր, ունէր արդէն երկու հարսներ և շուտով գուցէ ունենար երրորդ թոռը։ Թէ ինչու նա չէր սիրում իր քըրոջը—այդ մի պատմութիւն է և կարճ պատմութիւն։

Երբ «Խաթուն Մարէն» աղջիկ էր և երբ նրա ծնողները կենդանի էին, Մարգարը իր քրոջ համար գտել էր մի վանեցի ամուսին, բայց ծնողները կամեցել էին իրանց աղջկան չը հեռացնել իրանցից, ուստի և համաձայնվել էին սիրուն Մարիամին Խնձոյենց Հայրօին տալ, որին և սիրում էր աղջիկը։ Հայրօն լաւ տիրացու էր և նրա ձայնը գրաւել էր Մարիամի սիրտը։ Մարգարը հակառակեց և երբ իր քրոջը ամուսնացնում էին, թքեց և գոչեց առանց մտածելու.

«Շուն դառնամ, եթէ էլ ձեզ հետ խօսեմ...»

Եւ խօսքը պահեց. թէև շատ անգամ կամենում էր հաշտվել իր քրոջ հետ, թէև շատ արտասուեց, երբ մի առ մի մեռան իր քրոջ որդիքը և տիրացու Հայրօն—փեսան, բայց կամապաշտ լինելով, կամապաշտ էլ մնաց և մի խօսք իսկ չը խօսեց իր քրոջ հետ։

Մարգարը շատ հարուստ չէր. նրա ունեցած հողերն էլ վաշխառուները պարտքի փոխարէն ձեռքիցն առան, նրա կովերը փոխանակ շատանալու՝ նախ բերած ձագերը ողջ չը մնացին, յետոյ իրանք էլ սատկեցան և Մարգարը մնաց մի քանի ոչխարների, մի կովի և մի բուռն հողի տէր միայն։

Եւ այս բոլոր դժբաղդութիւններին թէև ուզեց դէմ դնել նրա քոյրը, թէև «Խաթուն Մարէն» շատ անգամ նրան ուղարկեց իր կովերը, ուրիշի բերնով խնդրեց որ գայ առնէ իր անտէր մնացած հողերը, սակայն կամապաշտ Մարգարը «չէ ու չէ» էր ասում և չէր ընդունում։ Վերջ ի վերջոյ «Խաթուն Մարէն» այլ ևս ոչինչ առաջարկեց նրան և ահա տասն տարի կար, որ եղբայր և քոյր այլ ևս ուրիշների միջոցով անգամ իրարու հետ յարաբերութիւն չէին ունենում։

Կարծում էք թէ չար էր Մարգարը—ոչ, միայն կամապաշտ մէկն էր։

Իսկ «Խաթուն Մարէն» էլ չէր կամենում եղբօրը ամաչեցնել, ուստի և նրան օգնելու փոխարէն, միւս խեղճ գիւղացիներին էր անում օգնութիւն։

Գիւղացիք սիրեցին նրան, Մարիամը—Մարէ եղաւ (մայր) և կանայք կոչեցին նրան Խաթուն-Մարէ (տիկին մայր)։

Առաւօտեան արթնանում աղօթում էր, եկեղեցի գնում, տուն դառնում՝ ճաշում էր, յետոյ մինչև երեկոյ մտնում էր աղքատ գիւղացու տները, պահում էր տանտիկինների ծծի մանուկները, որպէս զի չը խանգարեն իրանց մօրը, յետոյ իր փորձառութեամբ ուսած բժշկութեամբ օգնում

լի օգնութեանը, ինչպէս մենք այդ տեսանք ձեր պատուական լրագրի 17-րդ համարում։

Միդասեան ծխական դպրոցի հոգաբարձու լինելու համար հարկաւոր չէ ունենալ բարձր գիտութիւն, կամ խոր դիւանագիտական խելք, այլ պէտք է միայն լինել բարեխիղճ, ազնիւ, միջնակարգ ուսումով մարդ։ Ինչո՞վ են նոր հոգաբարձուները հիներից աւելի ողորմելի և ծիծաղելի. գուցէ միայն աւելի խեղճ են և չքաւոր....

Բայց մենք կարծում ենք, որ խեղճութիւնը կամ չքաւորութիւնը այնքան ամօթալի չէ, որքան եկեղեցական և դպրոցական գումարների կլանելը։

Ն. Բաղդասարեան

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

—

Թիֆլիս, 17 փետրվարի

Թիֆլիսի ընկերութեան հայերէն գրքերի հրատարակութեան վարչութիւնս խոնարհաբար խնդրում է ձեզ ծանուցանել ի լուր հասարակութեան ձեր պատուական լրագրի միջոցով, որ անցեալ դեկտեմբերի 23-ին «Թիֆլիսի ժողովարանում» յօգուտ ընկերութեանս տեղի ունեցած պարահանդէսից մուտք եղել է 537 ր., իսկ ծախս՝ ա) ռուսաց լրագիրներում յայտարարութիւններ տպելու, աֆիշներ, տոմսակներ պատրաստելու համար և ցրվիչին—45 ր. 40 կ., բ) երաժշտութեան 25 ր., գ) դահլիճի լուսաւորութեան, սպասաւորներին և այլն 79 ր.,—ընդամենը՝ 149 ր. 40 կ., որ դուրս գալով 537 ր. մուտքից, զուտ արդիւնք մնում է 387 ր. 60 կ.։

Ընդ սմին վարչութիւնս խորին շնորհակալութիւն է յայտնում պարահանդէսի աջողութեանը նպաստող բոլոր անձանց և հայ լրագիրների մեծարգոյ խմբագրութեանց, որոնք բարեհաճեցան ձրի տպագրել այդ հանդէսի համար եղած ծանուցումները։

Ընդունեցէք, մեծապատիւ խմբագիր, յարգանացս հաւաստիքը։

Ատենապետ փ. Վարդանեան, ատենադպիր Գ. Շահբուդաղեան։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Ցիշեցնում ենք Թիֆլիսի հասարակութեան, որ այսօր, երեքշաբթի, փետրվարի 20-ին, յայտնի շվեդացի երգչուհի, օրիորդ Ա լ մ ա Ֆ օ ս տ ր ե մ, տալու է իր առաջին կօնցերտը Թիֆլիսի թատրոնում։ Թէ արտասահմանեան և թէ ռուսաց լրագիրները սաստիկ գովում են երգչուհու ձայնը և նրա տաղանդը։ Այս երեկոյ սպասում է մեզ, ուրեմն, գեղարուեստական կատարեալ վայելչութիւն։

—

Մեզ գրում են, որ փետրվարի 12-ին վախճանվեց Էջմիածնում Ալէքսանդրապօլի հայոց հոգևոր կառավարութեան նախանդամ՝ Ցովսէփ աւագ քահանայ Կոստանեանց։

—

Ընթերցողներին արդէն յայտնի է, որ մեր տաղանդաւոր դերասան Ադամեան վերին աստիճանի կարօտութեան մէջ է Կ. Պօլսում և մի և նոյն ժամանակ հիւանդ. այդ լուրը ստուգվում է և մասնաւոր նամակներով։ Այժմ անհրաժեշտ է օգնութեան հասնել այն արտիստին, որը բազմաթիւ հայերին ստիպել է սովորել իրանց մայրենի լեզուն, որը չարունակ գոռում էր թէ «ես պիտի ապացուցանեմ, որ Շէքսպիրի մտքերը հայերէն լեզուով ևս մատչելի են մարդկութեան»։ Վերջապէս Ադամեան մեր բեմի այժմեան ամենանշանաւոր արտիստն է և այդ բանը խոստովանում է նոյնպէս օտար մամուլը։ Վրդովվել պօլսեցիների անտարբերութեան վրա և մի և նոյն ժամանակ օրինակ առնել նրանցից, վայել չէ մեզ, քանի որ մենք երբէք չենք հրաժարվել բարեգործութիւնից։ Իսկ այժմ միայն բարեգործութիւն չէ Ադամեանին օգնելը, այլ և պարտք։ Այդ պատճառով չէ կարելի չուրախանալ և չըհամակրել այն ձեռնարկութեան, որն անում է մի երիտասարդական խումբ, աշխատելով շուտով մի կօնցերտ տալ յօգուտ Ադամեանի։ Մենք հաւատացած ենք, որ հայ հասարակութիւնը ցոյց կը տայ իր կատարեալ համակրութիւնը դէպի այդ գործը։

—

Տեղական ռուս լրագիրները հաղորդում են, որ կովկասեան նկարիչների պատկերահանդէսը նրա բացման օրից մինչև այսօր, այցելել են ընդամենը 2676 հոգի, իսկ ծախված տոմսակներից և կատալօգներից գոյացած արդիւնքը եղել է 514 րուբլի 50 կոպէկ։ Ծախված են նկարները 2,215 րուբլու գումարի։ Ծախված նկարների թիւը 22 է։

—

Ցայտնի է, որ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ ամենից շատ առեւտուր լինում է Թամամշեվի քարվանսարայում և այդտեղ առնողները մեծ մասամբ լինում են կանայք և օրիորդներ։ Բայց քնքոյշ սեռի համար շատ էլ ախորժելի չէ լինում քարվանսարայի յաճախելը. այդտեղ թէ դռների մուտքերում և թէ կօրիդօրներում մեր տիկիններն ու օրիորդները դատապարտված են անդադար լսել թափառող անգործ մարդկանց խմբերի կողմից այլ և այլ անվայել խօսակցութիւններ և նոյն իսկ անվայել ակնարկութիւններ իրանց վերաբերմամբ։ Անգործ երիտասարդների այդ տեսակ վարմունքը ճշմարիտ որ ամօթալի է։

—

Մեզ հետևեալ տեղեկութիւններն են հաղորդում Էջմիածնում այս օրերս վախճանված Ալէքսանդրօպոլի հայոց հոգևոր իշխանութեան նախանդամ Ցովսէփ աւագ քահանայ Կոստանեանցի մասին։ Հանգուցեալի վերաբերմամբ Ալէքսանդրօպոլի հայ հասարակութիւնը երկու որոշ կուսակցութիւնների էր բաժանված. ոմանք սաստիկ սիրում էին, ոմանք էլ ատելով ատում էին նըրան։ Եւ նրանք էլ, որոնք չէին սիրում հանգուցեալին, սաստիկ վախենում էին նրանից, որովհետև նա անհագին ոյժ էր ներկայացնում. Էջմիածնի շահերի անպայման և եռանդուն պաշտպան լինելով, հանգուցեալը այնքան ոյժ ունէր, որ նրանից էր կախված Ալէքսանդրօպօլում այս կամ այն յաջորդի մնալը. այն յաջորդը, որը չըգիտէր վաստակել Կոստանեանցի սէրը և համակրութիւնը, երկար ժամանակ չէր կարողանում մնալ իր պաշտօնում։ Հանգուցեալը, ինչպէս մեզ հաղորդում են, թողել է իր ժառանգներին 75,000 րուբլու կարողութիւն և բաւականաչափ անշարժ կալքեր։ Ցայտնի չէ արդեօք թողել է նա մի որ և է կտակ, թէ ոչ,

—

Այս րոպէիս իմացանք թէ ֆրանսիական օպէրէտային խումբը, որը առաջ Կ. Պօլսումն էր տալիս իր ներկայացումները, հասել է Թիֆլիս, և դիտաւորութիւն ունի այս օրերս սկսել իր ներկայացումները Թիֆլիսի թատրոնում։ Խումբը կը ներկայացնէ թէ օպէրէտներ և թէ կօմիկական օպէրաներ։ Խմբի ղեկավարողն է պ. Կլօդիուս, իսկ խմբի անդամների մէջ մեր հասարակութիւնը նորից ուրախութիւն կունենայ տեսնել իր ծանօթ և սիրած արտիստին, տաղանդաւոր կօմիկ պ. Շարլէին։ Բացի պ. Շարլէից մասնակցում են խմբի մէջ տիկիններ՝ Սանդրէ-Պակար, Գրանիէ, Բրիուզ, և պ.պ. Բոնէլլի, Դուշէ, Սանդրէ և ուրիշները։ Մենք այստեղ խմբի ամենանշանաւոր անդամներից մի քանիսներին ենք յիշել միայն։ Ամբողջ խումբը բաղկացած է երկու սեռի 38 արտիստներից։

—

Կիրակի օր, փետրվարի 18-ին դումայի դահլիճում կայացաւ կովկասեան հայոց Բարեգործական ընկերութեան ընդհանուր ժողովը, 35 անդամների ներկայութեամբ։ Ժողովի զբաղման գլխաւոր նիւթը եղաւ նախահաշիւների քննութիւնը, որը չը վերջացաւ և յետաձգվեց մինչև յաջորդ ժողովը, որը պիտի լինի առաջիկայ կիրակի օր։

—

Կովկասեան հայոց Բարեգործական ընկերութիւնը այժմ ունի գաւառներում տասն տեղական ճիւղեր։ Զանազան քաղաքներից դիմել են կենտրօնական խորհրդին նոր ճիւղեր բանալու համար։

—

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐՕՊՕԼԻՑ մեզ գրում են։ «Ամսիս 12-ին մի սարսափելի եղեռնագործութիւն պատահեց այստեղ. մի հայ արհեստաւորի կին իր սիրեկանի օգնութեամբ գիշերը, ժամը 10-ին, սպանում է իր մարդուն։ Սիրեկանը խփում վայր է գցում մարդուն, իսկ կինը վերցնելով մի բարձ, դնում է իր մարդու բերանի վրա և երկուսով խեղդամահ են անում մարդուն։ Թէ կինը և թէ սիրեկանը բռնված, բանտարկված են արդէն»։

—

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐՕՊՕԼԻՑ մեզ գրում են. «փետրվարի 13-ին այստեղի երկու սրիկաներ մի ինչ որ վէճի պատճառով իրար վիրաւորում են. Նրանցից մէկը ստացած վէրքերից արդէն մեռել է, իսկ միւսը ծանր կերպով վիրաւորված լինելով, հիւանդ է»։

—

ԵՐԵՒԱՆԻՑ մեզ հաղորդում են, որ գիւղատես Մ. Մուսինեան դիտաւորութիւն ունի ... օրերս «Շերամապահութեան» մասին մի դա... խօսութիւն կարդալ Երևանում։ Շատ ցանկալի ... այդ դասախօսութիւնը և տպագրված տեսնել։

—

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻՑ մեզ գրում են հետևեալ «փետրվարի 8-ին կայացաւ Պետերբուրգի համալսարանի դահլիճում այդ համալսարանի տար... դարձի հանդէսը։ Այդ օրվայ զեկուցումից եր... որ այս տարի յիշեալ համալսարանի ուսան... ների թիւը հասնում է 1795 հոգու, որոնցից ... հոգի հայեր են»։

—

Պետերբուրգի համալսարանի բնական գիտ... թիւնների կանդիդատ, Նիկողայոս Սարգսեան ... ստացել է արծաթէ մեդալ իր գրուածքի համա... որ կրում է «гистологическое строеніе под... чечныхъ железъ» վերնագիրը։

—

ԹԷԼԱՒԻՑ մեզ գրում են։ «Ամսիս 12-ին ... սաց եկեղեցում եպիսկոպոս Դադիանի տեղակ... քահանաների հետ միասին՝ հոգեհանգիստ կատ... րեց վրաց յայտնի պատմաբան և հնագէտ Բ... րաձէի յիշատակին։ Ներկայ էին բարձրաստիճ... մի քանի անձինք և տեղական բոլոր ուսումն... րանների ուսուցիչներն ու վարժուհիները։ Հայ... ուսումնարանների կողմից ներկայ էին երկսե... ուսումնարանների աւագ ուսուցիչը և վարժուհի... Հոգեհանգստից յետոյ ուսուցչական խումբը, ... րին մասնակցեցին և հայ ուսուցիչներ, ցաւա... ցական հեռագիր ուղարկեցին հանգուցեալի ը... տանիքին։ Ժողովում են փող հանգուցեալի գ... րեզմանի վրա պսակ դնելու համար»։

—

ԱՐԴԱՀԱՆԻՑ մեզ գրում են։ «Ինֆլուէնց... հիւանդութիւնը, որ սրանից մի ամիս առաջ բ... ւական տարածված էր մեզանում, այժմ համ... րեա թէ բոլովին վերջացել է։ Իսկ քաղաքի ... շրջակայ գիւղերում, ինչպէս լսում ենք, տարած... ված է այժմ եղջիւրաւոր կենդանիների ցաւը, ո... բաւական կոտորածներ է անում կենդանիներ... մէջ»։

—

ՀԻՆ-ՆԱԽԻՋԵՒԱՆՈՒՄ, ինչպէս մեզ հաղորդու... են, տիրում է կատարեալ մեռելութիւն բո... հասարակաց գործերում։ Մի կողմից առևտու... ընկած է այդ քաղաքում, իսկ միւս կողմից եր... տասարդութիւնը կատարեալ անտարբերութեա... է վերաբերվում դէպի հասարակաց գործեր... ազգային տօները աննկատելի են անցնում, ա... տեսակ տօներին չեն լինում, ինչպէս ուրիշ քա... ղաքներում, աչքի ընկնող հանդէսներ կամ թատ... րօնական ներկայացումներ։ Գրադարան-ընթեր... ցարանը, որը բացվեց երեք տարի առաջ, այժմ ... փակված է արդէն։ Հայոց Բարեգործական ընկե... րութեան ճիւղն էլ չաջողվեց հաստատել Հին-Նախիջևանում։

—

Հրատարակվեց «Տարազ» պատկերազարդ ամ... սագրի երկրորդ, փետրվարի համարը։ Այս հա...

էր մի քանի հիւանդների և երեկոյեան տուն էր գալիս, ուր իր «Եկեսցէն» և «Հայր մերը» ասելուց յետոյ՝ քնում էր, մտածելով որ շուտ իր ամուսնու մօտ պիտի գնար։ Բայց արթնանում էր 70 տարեկան «Խաթուն Մարէն» և միայն մայիսի 5-ին էր, որ երբ տուն դարձաւ՝ զգաց, որ մահուան ժամը հասել էր։

Ժպտաց, շնորհակալ եղաւ Աստուծուց և միտքը դրաւ առանց ոչ ոքի իմաց տալու՝ մեռնել։

Ուստի և ընկաւ անկողնու վրա և ժպտալով մահուան էր սպասում։

Բ.

Բայց յանկարծ յիշեց, որ պէտք էր վերջին անգամ ս. հաղորդութիւնն առնել, խոստովանվել իր չունեցած մեղքերը և բոլորովին մաքուր խղճով գնալ առ Աստուած։

Կարծում էր թէ մեղք ունէր և արքայութիւն չէր կարող գնալ։

Նստեց անկողնու մէջ, շօշափելով գտաւ ձեռքի փայտը և նրանով բաղխեց կողքի պատը։ Այդպէս էր անում նա, երբ կամենում էր իր դըրացու հարսին կանչել։

Փոքր ինչ յետոյ խրճիթի դուռը բացվեց.

—Ինձ կանչեցիր, «Խաթուն-Մարէ», հարցրեց դրացու հարսը։

—Ներս արի, պատասխանեց «Խաթուն-Մարէն»։

—Ցնաշէն, ինչի ես մութի մէջ նստել, չես կարող ճրագ վառել։

—Ինձ համար մի և նոյն է, բայց դու կուզես՝ վառիր։

—Որտեղ է չախմախ քարը։

—Գլխիս վրայի պատուհանումն է։

Հարսը ծանրաքայլ մօտեցաւ, վերցրեց պատուհանից փոքրիկ արկղիկը՝ որի մէջ լցրած էր վառված չորի «մնձուրը»—աբէդը և կայծաքարը, չրխկացրեց, չորի մնձուրը վառեց և տուեց նրան մի չոր ցողի ծայրին քսված ծծմբին. ծըծումբը վառվեց, յետոյ ցողը և այդ ցողով՝ հարսը վառեց նոյն պատուհանի մօտ մօտ դրված ճրագակալի վրայի ձէթէ ճրագը, յետոյ, երբ լոյսը եղաւ՝ նա մօտեցաւ հիւանդին։

—Այդ ինչ է, «Խաթուն Մարէ», պառկել ես։

—Քնելու եմ, ժպտաց հիւանդը։

—Քնելո՞ւ ես, ինչու ուրեմն ինձ կանչեցիր։

—Որ մարդուդ ասես, գնայ տէրտէրին կանչէ։

—Տէրտէրի՞ն, գոչեց հարսը զարմացած։

—Այո, զգում եմ որ մեռնելու եմ, գնա, սիրուն Նազլուս, գնա, ասա թող տէրտէրին կանչեն...

Հարսը տեսաւ, որ «Խաթուն Մարէն» ծանրացել էր, հասկացաւ, որ կատակի ժամանակը չէր, ուստի և լռութեամբ վերմակով ծածկեց հիւանդին և ասեց.

—Կերթամ...

—Աստուած քեզ օրհնէ, մրմնջաց հիւանդը։

Եւ աչքերը փակեց, որովհետև ուզում էր աղօթել։

Ճրագի լոյսը երբեմն պայծառ և երբեմն աղօտ կերպով օրօրվում էր, բաց երթիկից էլ լուսինը մի երկար շող էր սփռել դէպի հիւանդի անկողինը, որի տակից լսվում էին աղօթքի մրմունջները։

Շուտով լսվեց դրացի տան դրան ձայնը, դրացի գիւղացին էր, որ դուրս էր ելնում՝ քահանային փնտռելու։

Տէր-Գալուստը շատ հեռու չէր, իր դրան մօտ նստած խօսում էր մի քանի դրացիների և գիւղի վարժապետի հետ, երբ գիւղացին նրանց մօտեցաւ և յայտնեց, որ «Խաթուն Մարէն» հաղորդութիւն էր պահանջում։

—«Խաթուն Մարէ՞ն», գոչեց քահանան—մեռնում է։

—Մեռնելու մօտ է, խօսեց գիւղացին։

Քահանան ծոծրակը քորեց, ոտքի ելաւ և ասեց.

—Սպասիր գնամ մասնատուփը և մաշտոցը առնեմ և ներս մտաւ։

—Խեղճ «Խաթուն-Մարէն», խօսեց գիւղացիներից մէկը։

—Լաւ կնիկ էր, աւելացրեց երկրորդը։

—Լաւ հողեր ունի, դիտեց երրորդը—արդեօք որին պիտի թողնի։

—Ո՞վ գիտէ, գուցէ եղբօրը թողնի։

—Հայ, հայ... մէջ մտաւ մի ուրիշը—«Խաթուն Մարէն» էդ կամապաշտին ոչինչ էլ չի տայ... սաղ կենան տիրացու Հայրօի եղբայրները...

Այդ միջոցին քահանան դուրս եկաւ։

—Եղբայրնե՞ր ունի տիրացու Հայրօն, հարցրեց նա՝ լսած լինելով վերջին խօսքերը։

—Ի հարկէ, պատասխանեց վարժապետը—քաղաքի մէջ «քէնքէնչիներ» *) են։

—Վայ, գոչեց մտախոհ կերպով քահանան ... ապա դառնալով իրան հրաւիրող գիւղացուն՝ ա... սեց—գնանք, որդի...

Ճանապարհին քահանայի և գիւղացու մէջ բաց... վեց մի տաք խօսակցութիւն, որի մէջ յայտն... վեց, որ «Խաթուն-Մարէն» «քսան սոմարի» հողի... վեց կովի, երկու եզների և հինգ ոչխարի տէ... էր, որ քաղաքումն էլ Ս. Ցակովբայ թաղում ... լաւ տներ ունէր։

Երբ ներս մտան «Խաթուն-Մարէի» խրճիթը, ճը... րագի պատրոյգի ծայրը վառվելով՝ մի նուաղ... լոյսով էր միայն տեսնվում հիւանդի անկողինը և պառաւի ալեխառն մազերով գունաթափ դէմքը։

—Է՛հ, որդի, դարձաւ քահանան իրան բերող գիւղացուն—դու կարող ես գնալ, ես խոստովանեցնելու եմ այս կնոջը։

*) Ջրհոր փորողներ, նաև կոյանոց մաքրողներ։

մարի պատկերները առաջին համարի մէջ զետեղված պատկերներից աւելի աջող են։

—

Պ. Փիլիպպոս Վարդանեան նորից թարգմանում է հայերէն լեզուով Շիլլերի «Աւազակներ» դրաման։ Ասում են որ թարգմանութիւնը շուտով լոյս կը տեսնէ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՌԷՅԽՍՏԱԳԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻՑ ՅԵՏՈՅ

—

Թէև գերմանական ռէյխստագի համար կատարված ընտրութիւնների հետևանքները դեռ ևս կատարելապէս յայտնի չեն, սակայն ընդհանրապէս նրանք նպաստաւոր չեն երևում կառավարութեան համար։ Առաջվայ ընտրութիւնների ժամանակ իշխան Բիսմարկ կարողանում էր ազդել ընտրութիւնների վրա, գրգռելով գերմանացիների ազգասիրութիւնը և չարունակ ցոյց տալով գերմանացիներին արտաքին վտանգներ. այդպիսով ռէյխստագում գոյանում էր միշտ կառավարչական մեծամասնութիւնը մօտաւորապէս 220 պատգամաւորների, ընդդէմ 170-ի։ Այդ մեծամասնութիւնը բաղկացած էր լինում՝ մօտաւորապէս 100 հոգի ազգային-ազատամիտներից, 80 հոգի պահպանողականներից և 40 հոգի կայսերական կուսակցութիւնից։

Այսօրվայ ընտրութիւններում գլխաւորապէս ազգային-ազատամիտները, Բիսմարկի այդ գլխաւոր դաշնակիցները, ամենից շատ պարտութիւն կրեցին։ Նոր ռէյխստագում նրանց թիւը հազիւ թէ 70 հոգու կը հասնէ. մնասվեցան նմանապէս և պահպանողականները, որոնց թիւը նոր ռէյխստագում շատ շատ 60 հոգու կը հասնի։ Վերջապէս գերմանական պարլամէնտի այժմեան կազմակերպութեան մէջ կայսերական կուսակցութիւնն էլ շատ թոյլ կը լինի. այդ կուսակցութեան անդամների թիւը կը հասնի գուցէ ընդամենը 20 հոգու։ Այդպիսով կառավարչական նախկին մեծամասնութիւնը կը կորցնէ նոր պարլամէնտում աւելի քան 80 ձայներ և մեծամասնութիւնից կը դառնայ փոքրամասնութիւն։

Ուրիշ կողմից դիմադրական կուսակցութիւնը նշանաւոր կերպով աճելով՝ փոքրամասնութիւնից դառնալու է մեծամասնութիւն։ Սօցիալիստ պատգամաւորների թիւը երևի կը հասնի 40-ի, կաճեն նմանապէս և առաջադիմական ու ռամկապետական կուսակցութիւնները։ Եթէ այդ երեք կուսակցութիւններին պատկանող մօտաւորապէս 90 պատգամաւորներին աւելացնենք և կենտրոնի (կաթօլիկ) կուսակցութեան պատգամաւորներին, թւով դիցուք 110, այն ժամանակ նոր ռէյխստագում դիմադրական կուսակցութիւնը կը ներկայացնի մեզ 200 ձայներից բաղկացած մեծամասնութիւն, այն ինչ կառավարչական կուսակցութիւնը կը հաշւի իր շարքերում շատ շատ 150 ձայն....

Աւելորդ է բացատրել, որ ընտրութիւնների այդ տեսակ հետևանքներ նշանակում են՝ կառավարութեան հեղինակութեան կատարեալ անկումը, կառավարութեան կրած փառաւոր պարտութիւնը։

Այժմեան ընտրութիւնների ժամանակ իշխան Բիսմարկ այլ ևս ներգործական դեր չէր խաղում. նա յետ քաշվեց ընտրողական ասպարէզի վրա ներգործելուց և այլ ևս նրա երկաթէ ձեռքը ճնշում չէր գործում ընտրողների խղճի վրա։ Եւ ահա ընտրողները, ազատվելով նրա անմիջական ներգործութիւնից, դառաճանեցին նրան և իրանց քուէները փոխանակ Բիսմարկի դաշնակից ազգային-ազատամիտ կուսակցութեան ներկայացուցիչներին տալու, տուեցին այդ քուէները սօցիալիստ և առաջադիմական կանդիդատներին։

Նշանաւոր է, մանաւանդ ժողովրդի մէջ սօցիալիստների հեղինակութեան աճելը։ Դեռ 1887 թւին սօցիալ-դէմօկրատ պատգամաւորների համար ամբողջ Գերմանիայում ձայն տուողների թիւը հասնում էր 775,000 հոգու, իսկ այժմ սօցիալիստ կանդիդատներին համակրող ձայն տուողների թիւը հասնում է արդէն $1^1/_2$ միլիոնի։ Եթէ մտաբերենք, որ մօտ 49 միլիոն գերմանական ազգաբնակութիւնից ընտրողական իրաւունք ունեցողների թիւը այդ երկրում հասնում է միայն 7 միլիոնի, այն ժամանակ կը յայտնվի, որ ընտրողների ամբողջ թւի մի հ ի ն գ ե ր ո ր դ մասը կազմում են սօցիալիստները....

Աչքի առջև ունենալով սօցիալիստների այդ տեսակ սպառնալի թիւը և նրանց հետզհետէ աճող ոյժը,—հասկանալի է դառնում գերմանական կայսրի վերջին օրերս բռնած ընթացքը՝ բանւորական հարցի վերաբերմամբ։ Վիլհելմ II-ի ընդունած պրօգրամը հետևեալ նպատակն ունի. տեսնելով որ սօցիալիստների թիւը երկրի մէջ աճելով աճում է, կառավարութիւնը օգտվելով նրանց պրօգրամայից և թարգման դառնալով նրանց գաղափարների, այդպիսով յոյս ունի նոր հեղինակութիւն ձեռք բերել ամբոխի աչքում, զրկելով մի և նոյն ժամանակ սօցիալիստներին, արդարութեան համար մարտնչողներին, իրանց հերոսական նախկին փայլից։ Զատելով սօցիալիստների վարդապետութիւնը նրա մէջ բովանդակած երևակայական, անիրագործելի մտքերից, կառավարութիւնը դիտաւորութիւն ունի եռանդոտ կերպով ձեռնամուխ լինել այդ վարդապետութեան այն բուն գործնական կողմերի իրագործման, որոնք այդքան մեծ հեղինակութիւն են վայելում ամբոխի աչքում։

Գերմանական կառավարութեանը մնում է այդպիսով, մի ելք միայն, այն է ռէյխստագի դիմադրական մեծամասնութեան հետ դաշն կապել և նրա օգնութեամբ կառավարել երկիրը, ձեռնամուխ լինելով սօցիալական ռէֆօրմների իրագործման։

Բիսմարկ այդ ուղղութեանը, ի հարկէ, չէ համակրում։ Նա թէև արտաքուստ ցոյց էր տալիս միշտ, որ համակրում է սօցիալական ռէֆօրմներին, բայց մի և նոյն ժամանակ ճնշում և հալածում էր սօցիալիստներին, նրանց դէմ ուղղված բացառական խիստ օրէնքներով։ Մի և նոյն ժամանակ, մանաւանդ ընտրութիւնների միջոցին, ջանում էր միշտ գրգռել գերմանացիների ազգասիրութիւնը, դարձնելով ընտրողների ուշադրութիւնը գերմանական միութեան երևակայական թշնամիների վրա, մատնացոյց անելով այս կամ այն հարևան պետութեան վրա, որպէս գերմանական ազգի գոյութեան երդուեալ թշնամու վրա։

Այժմ ինքն իրան հարց է ծագում. կը կարողանայ. արդեօք, Վիլհելմ կայսրը իրագործել իր գծագրած քաղաքական նոր պրօգրամը և անկեղծ ու անարգել կերպով կառավարել երկիրը նոր ռէյխստագի մեծամասնութեան միջնորդութեամբ, որը բաղկացած է ազատամիտ, դիմադրական տարրերից,—թէ տեսնելով որ նոր պարլամէնտում չը կայ կառավարչական մեծամասնութիւն, կընդունի Բիսմարկի նորերումս իրան տուած խորհուրդը՝ դիմել կենտրոնի (կղերական) կուսակցութեան օգնութեանը, աշխատելով կազմակերպել այդ կուսակցութիւնից և պարլամէնտի պահպանողական ու յետադէմ միւս տարրերի բեկորներից՝ մի նոր և ամբողջ պահպանողական կուսակցութիւն, որի օգնութեամբ և կը կառավարի երկիրը։ Բայց չը պէտք է կարծել որ կենտրոնի կուսակցութիւնը անպատճառ կը համաձայնվի ընկնել կառավարութեան գիրկը։

Այն ժամանակ, անկարող լինելով կազմել նոր ռէյխստագում պահպանողական, կառավարչական մեծամասնութիւնը, Վիլհելմ կայսրին կը մնայ միայն երկու ելք. կամ նորից արձակել ռէյխստագը, կամ յանձն առնել կառավարելու գերմանական կայսրութիւնը պարլամէնտի ազատամիտ, նոյն իսկ մասամբ արմատական մեծամասնութեան օգնութեամբ, հրաժարվել իր պապի, Վիլհելմ I-ի կառավարչական պրօգրամայից և անկեղծ կերպով ընդունել իր հօր, հանգուցեալ Ֆրիդրիխ III-ի ազատամիտ, բուն սահմանադրական և մի և նոյն ժամանակ սօցիալական ռէֆօրմներ իրագործող քաղաքականութիւնը։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

—Լօնդօնից ստացված հեռագիրը մի տխուր լուր է հաղորդում մայրաքաղաքի լրագիրներին. Գլադստօն հիւանդացել է։

—«Kurier Lwowski» լրագիրը հաղորդում է, որ Կրեպէ կղզու մի քանի գաւառներում սաստիկ տիֆ է յայտնվել։

—Ինչպէս հաղորդում է «Freisinnige Zeitung» լրագիրը, Բերլինի Վիլհելմշտրասէ փողոցում գտնվող իշխան Բիսմարկի պալատում կատարվում է այժմ, իրան իշխանի հրամանով, պալատում գտնված բոլոր կահկարասիների և իրեղէնների ցուցակագրութիւնը այն նպատակով, որ եթէ իշխան Բիսմարկ հրաժարական տայ պետական կանցլերի պաշտօնից և դուրս գայ կանցլերի պալատից,—կարելի լինէր որոշել թէ պալատում եղած իրեղէններից որո՞նք են պատկանում անձնապէս Բիսմարկին և որոնք են արքունական սեփականութիւն։ Բիսմարկի իրեղէնները, ի հարկէ, կը տեղափոխվեն նրա կալուածքը, իսկ արքունականները կը մնան պալատում, որ լինելու է և պետական նոր կանցլերի բնակարան։

—Բերլինից գրում են, որ նոր ռէյխստագում կառավարչական կուսակցութիւնը կորցրել է 40 ձայն։

—Լուր կայ, որ Բերլինի բանւորական կօնֆէրէնցիան կը գումարվի մայիսի 15-ին։

—Նորերս վախճանված կոմս Անդրաշիի մասին խօսելով Վիեննայի լրագիրներից մէկը նըկատում է, որ Բերլինի կօնգրէսին մասնակցողներից շատերը արդէն մեռել են, ինչպէս օրինակ՝ իշխան Գօրչակօվ, կոմս Շուվալօվ, կոմս Սէն-Վալիէ, լօրդ Բիկօնսֆիլդ, Մահմէդ-Ալի փաշա, բարօն Հէյմէրլէ։ Բերլինի կօնգրէսին մասնակցող նշանաւոր պետական գործիչներից այժմ կենդանի են միայն իշխան Բիսմարկ և մարկիզ Սօլսբրի։

—Սօցիալիստների տարած յաղթութիւնը վերջին ընտրութիւնների ժամանակ, ինչպէս գրում են Բերլինից, անկասկած աւելի կը շտապեցնի սօցիալական ռէֆօրմների գործադրութիւնը։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Իտալական Նապօլի քաղաքում հրատարակվող «Corriere di Napoli» լրագրի այս տարվայ 14-որդ համարում կարդում ենք հետևեալը մեր երգիչ Շահլամեանի մասին. «Ներկայումս մի հայ երգիչ Նապօլիի երաժշտասէր հասարակութեան ուշադրութեան առարկայ է դարձել, այդ հայը եկած է այստեղ Ռուսաստանից իր ձայնը կատարելագործելու նպատակով և սովորում է մեր քաջ մաէստրօ Վան-Վէստէրհուտի մօտ։ Անցած օրերում մենք առիթ ունեցանք լսել այդ երգչի ձայնը San-Carlo թատրօնում որտեղ նա փորձի համար էր երգում։ Պ. Շահլամեանի հզօր ձայնի ազդեցութեան տակ վստահանում ենք գուշակել, որ մօտիկ ապագայում Եւրօպան մի նոր ֆ է ն օ մ է ն կը լսէ. Օթէլլօ օպէրայից նրա երգած «Esultate» անշուշտ մի յեղափոխութիւն կը գործէ թատրօնում։»

***

Բօստօնի հրապարակական գրադարանը այս օրերս ձեռք է բերել Քրիստոփոր Կօլումբի ձեռագիր նամակներ, որ Ամերիկայի գտնողը գրած էր 1493 թւին Լէանդէր Դեչիկօյին։ Այդ մի քանի նամակների համար գրադարանը վճարել է 400 ֆունտստէրլինգ, որ մեր փողով անում է 2800 ռուբլուց աւելի։

***

Գերմանական լրագիրները հաղորդում են որ Պետերբուրգի հրապարակագրողները թոյլտւութիւն ստացան, պալատական պարահանդէսներում երևալու ժամանակ, իրանց ֆրակների վրա մի նշան կրելու, որի վրա գրված կը լինի այն լրագրի անունը, որի ներկայացուցիչն է այս կամ այն հրապարակագրողը։

***

Երկու բարեկամների մէջ պատահած խօսակցութիւն։

—Լսեցի որ պսակվում ես, բարեկամ, ասում են որ հրաշալի գեղեցիկ է նշանածդ....

—Ի՞նչ ասեմ քեզ, եղբայր, նա այնքան գեղեցիկ է, որքան կ ա ր ո ղ է գեղեցիկ լինել 100,000 ֆրանկ բաժինք ունեցող աղջիկը։

Եւ երբ մենակ մնաց՝ մօտեցաւ անկողնուն։

Պառաւը աչքերը բաց արաւ, թուլութեամբ համբուրեց քահանայի պարզած ձեռքը և ցած ձայնով ասեց.

—Տէր հայր, խոստովանեցրու ինձ։

—Խղճդ վրա՞դ է, աղջիկս, հարցրեց քահանան։

—Բոլորովին....

—Կարդա «մեղան»։ Եւ քահանայի հետ պառաւը կրկնում էր այդ բազմաթիւ մեղքերի անուն ներով լի խոստովանութեամբ աղօթքը։

—Տէր հայր, ասեց պառաւը, երբ աղօթքը վերջացել էր—ես մի մեղաւոր կին եմ, թէև չեմ յիշում մեղքերս, բայց գուցէ բոլոր բաներն էլ արել եմ, ինձ արձակում տուր.... բայց ոչ, առաջ թող տուր ինձ փոքր ինչ աղօթել....

Քահանան լռութեամբ նրան էր նայում. պահ մի լռելուց յետոյ, ծալեց մաշտոցը, կողքին դըրաւ և ասեց.

—Խաթուն-Մարէ։

—Տէր հայր... պատասխանեց կինը։

—Ես որ քո խոստովանահայրդ եմ, Աստուած ինձ վրա պարտք է դնում քեզ ասելու իմ խորհուրդները, որպէս զի աւելի հանգստացնեմ քո մահդ և որպէս զի քեզնից յետոյ եղած վէճերը քո պատճառովդ չը լինեն....

Նրա ձայնը դողում էր, իսկ պառաւը հարցական կերպով նրան նայեց։

—Գիտես, աղջիկս—շարունակեց քահանան—հիմիկվան աշխարհը շատ փոխվել է, էլ չը մնացին առաջվայ միամիտ, միմեանց հետ խաղաղութեամբ ապրող և միմեանց համար ջանը դընող մարդիկ... էլ չը մնացին աշխարհային ունեցածների վրա ծիծաղող և նրանց «ունայնութիւն» կոչող ջերմեռանդ մարդիկ.... հիմի երբ մի ոսկոր գտնեն, իրարու գլուխ կը ջարդեն, որ այդ ոսկորին տիրանան.... Է՛հ, որդի, հառաչեց նա,—աշխարհս փչացել է, ծվ գիտէ ինչե՜ր պիտի լինեն մեզանից յետոյ.... աւելի լաւ չէ՞, որ մենք առիթ չը լինենք ապագայ խռովութիւնների....

—Ի՞նչ ես ուզում ասել, տէր հայր, հարցրեց պառաւը զարմացած։

—Ա՛խ, որդի, շարունակեց քահանան մի տըխուր կերպարանք ստանալով,—գիտեմ կունենաս աշխարհային բաներ, ունես հող, ունես տաւար, գուցէ և ունես փող և զարդեր.... Թէև փուչ բաներ են այդ բոլորը համեմատելով միւս աշխարհի երջանկութեան հետ, բայց արի և այդ բոլորը հասկացրու մեր այժմեան թերահաւատ մարդկանց.... մի կտոր հողի համար միմեանց գլխին հող կը ցանեն, մի տաւարի համար իրարու անասուն կը շինեն և մի կտոր ոսկու համար միմեանց կը խեղդեն..... աւերածութիւններ շատ կը լինեն և ինչու այդ բոլորի պատճառը դու լինես.... արի ինձ, քո խոստովանահօրդ լսիր, գրել տուր բոլոր ունեցածդ և կտակիր ում որ կամենաս....

—Ինչե՜ր ես ասում, տէր հայր, գոչեց հիւանդը,—ի՞նչ կտակ, ի՞նչ բան, չէ որ իմ մեռնելուց յետոյ ամեն ինչ եղբօրս կը մնայ...։

Հազիւ թէ արտասանեց այդ խօսքերը, որ յանկարծ երեսը ծածկեց և ընկաւ անկողնի վրա։

—Է՛հ, որդի, ասեց քահանան,—դու մի եղբայր ունես, իսկ ամուսինդ մի քանի հատ, քո մեռնելուց յետոյ այդ բոլոր մարդիկ միմեանց միսը կը սկսեն ուտել, որ թողած կայքերիդ տէրը դառնան.... ինձ լսիր, եթէ եղբօրդ ես ուզում թողնել՝ արա, միայն թղթով արա, թղթով, որը չէ կարող ջնջվել և որի դէմ ոչ ոք կարող է խօսել.... եթէ լոկ խօսքով անես, քեզ չեն հաւատայ, որովհետև եղբօրդ հետ հաշտ չես....

—Այո, այո, մռմռաց հիւանդը,—հաշտ չեմ և պիտի մեռնեմ առանց նրա հետ մի խօսք խօսելու.... աղաչում եմ, տէր հայր, յարեց նա նըստելով,—թէ կարգդ կը յարգես, թէ որդիներդ կը սիրես.... գնա, շուտ գնա եղբօրս մօտ, կանչիր, բեր նրան ինձ մօտ, ասա քոյրդ մեռնում է, ամեն ինչ քեզ կը տայ, միայն ուզում է, որ վերջին անգամ իր հետ երկու խօսք խօսես.... Աստուած իմ, Աստուած իմ.... միթէ պիտի մեռնեմ առանց եղբօրս ձայնը լսելու, առանց իմ մարգարիս տեսնելու.... Տէր հայր, դարձաւ նա նորից քահանային,—Աստուած սիրես, աղաչում եմ, ոտքդ եմ ընկնում....

—Բաւական է, որդի, ընդհատեց քահանան,—իմ պարտքն է եղբօրդ բերել քեզ հետ հաշտեցնել. մի երկմտիր, այս րոպէիս կերթամ, ուր որ լինի կը գտնեմ և կը բերեմ, Աստուած ինձ սրա համար կը ներէ իմ մի քանի մեղքերս և քո շնորհով....

—Ղուրբան լինեմ քեզ, տէր հայր, գոչեց հիւանդը ուրախութեամբ,—Աստուած կարգիդ հաստատ պահէ.... ունեցածիս կէսը քեզ պիտի թողնեմ, այո, թղթով, կէսը քեզ և կէսը եղբօրս.... գնա, տէր հայր, գտիր և բեր, ապա թէ ոչ կը մեռնեմ և իմ ոչ մի մեղքս քաւուած չի լինի....

Քահանան մտախոհ ոտքի ելաւ, գնաց դէպի դուռը, ուր պահ մի կանգ առնելով ծոծրակը քորեց և յանկարծ հիւանդին դառնալով ասեց՝

—Որդի, թուղթ էլ բերեմ հետս։

—Ի հարկէ, տէր հայր, բեր, կարգիդ ղուրբան.... բեր, ես ամենայն ուրախութեամբ ունեցածիս կէսը քեզ կը տամ....

Այլ ևս չը կարողացաւ շարունակել և գլուխը բարձի վրա ընկաւ։ Քահանան մի տարօրինակ ժպիտով նրան նայեց և դուրս գնաց։

(Կը շարունակվի)

„ՄՇԱԿԻ“ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍԱՑԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

—

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 16 փետրվարի։ Հաղորդակցութեան ճանապարհների մինիստրը ներկայացրեց պետական խորհրդին մի նախագիծ, վերաբերմամբ Մօրինեան սիստեմի արմատական կերպարանափոխութեան։ «День» լրագիրը հաղորդում է, որ սենատը վճռել է ընդարձակել կրօնագիտութեան դասատուութեան ծրագիրը, աւելացնելով այդ առարկայի դասերի թիւը աշխարհական դպրոցներում, ազատել կրօնի դասատուներին ծխատէր քահանայի պարտաւորութիւններից, տալով նրանց միայն իրաւունք դասեր ունենալու մի քանի դպրոցներում։ «Новости» լրագիրը լսել է, որ հաղորդակցութեան ճանապարհների մինիստրութեան մէջ կազմված է մի առանձին յանձնաժողով, ռուսաց երկաթուղիների կանօնադրութիւնները վերաքննելու համար։

ՎՕՐՕՆԵԺ, 16 փետրվարի։ Այսօր բացվեց Մօսկվայի գիւղատնտեսական ընկերութեան վօրօնէժի բաժինը։ Աւելի քան 150 հոգի ընկերութեան անդամ են գրված։

ՀՌՕՄ, 16 փետրվարի։ Իտալական զօրքի չատ գեներալներին առաջարկված է հրաժարական տալ, ըստ որում գլխաւոր շտաբի կառավարիչը նրանց անընդունակ է համարում իրանց զօրաբաժինները կառավարելու գործում։

ԲԵՐԼԻՆ, 16 փետրվարի։ Կայսրը 10 ժամից սկսած ներկայ էր պետական խորհրդի բաժինների նիստերին, որոնք մշակում են օրինագիծ բանւորների ապահովութեան համար։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 16 փետրվարի։ Հրատարակված է Բարձրագոյն հաւանութիւն, թոյլ տալու, որ ռուսաց համալսարաններից աւարտողները կրեն առանձին ոսկեայ, կամ արծաթեայ ոսկեզօծ ժետօններ որոշված ձևի համեմատ։ Այդ ժետօնները չը պէտք է կրել շքանշանների նմանութեամբ։

ՍՕՖԻԱ, 16 փետրվարի։ Ստամբուլօվ պատրաստվում է պետութիւններին զանազան առաջարկութիւններ անելու, որոնց նպատակն է ճանաչել տալ Կօբուրգեան պրինցին։

Կ. ՊՕԼԻՍ, 17 փետրվարի։ Հայոց պատրիարք Աշըգեան երէկ յանձնեց Բ. Դրան մի խնդրագիր՝ ամբողջապէս վերականգնեցնելու հայոց եկեղեցու արտօնութիւնները, և մտցնելու Բերլինի դաշնագրով որոշված րէֆօրմները։

ԲԵՐԼԻՆ, 17 փետրվարի։ Գերմանիան աշխատում է համոզել Էմին-փաշային, որպէս զի յանձըն առնէր նա ներկայացուցիչ լինելու Արևելեան Աֆրիկայում։ Րէյխստագը չի արձակվի նոյն իսկ այն դէպքում, եթէ մերժի սօցիալիստների վերաբերեալ օրինագիծը։ Կառավարութիւնը մտադիր է բաւականանալու միմիայն ընդհանուր քըրէական օրէնքներով։

ԲԵՐԼԻՆ, 17 փետրվարի։ Երէկ ընդհարում պատահեց պետական կանցլէրի և կայսրի նախկին դաստիարակ Գինց-Պետերի մէջ։ Պետական կանցլէրը մի տեսակ ուլտիմատում դրեց,—նա պահանջում է հեռացնել Գինց-Պետերին։ Հաւանականաբար պետական կանցլէրի ցանկութիւնը կը կատարվի։ Իր վրա ուշադրութիւն գրաւեց այն փաստը, որ երէկ պետական կանցլէրը պետական խորհրդի նիստին շատ կարճ ժամանակ մնաց։—«Koburger Nachrichten» լրագիրը յայտնում է, որ բօլգարական կառավարութեան մտադրութիւնը՝ ճանաչել տալու Կօբուրգեան պրինցին՝ ոչինչ հետևանք չի ունենայ, ըստ որում Իշխան Բիսմարկի յայտնի սամծներից յետոյ, կասկածի չէ կարող ենթարկվել այն, որ Գերմանիան չի ճանաչի, եթէ Ռուսաստանը նոյնպէս չը ճանաչէ Կօբուրգեան պրինցին։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 18 փետրվարի։ Երէկ Նօցա Կայսերական Մեծութիւնները Թագաւոր Կայսրը և Թագուհի Կայսրուհին հաղորդվեցան։—Ցունիսին Պետերբուրգում կայանալի բանտային կօնգրէսի պատուաւոր նախագահ նշանակված է պրինց Ալէքսանդր Պետրօվիչ Օլդենբուրգսկիյ։ Պետերբուրգ եկաւ Բէլգրադի քաղաքագլուխ և սերբիական սկուպշչինայի նախագահ Պաշիչ, որը ճանապարհորդում է Եւրօպայում՝ քաղաքային կազմակերպութիւնը և հասարակաց աշխատանքները ուսումնասիրելու նպատակով։—Այստեղ եկաւ գերմանական նախկին գինուորական լիազօր Վերդէր։

ՎԻԵՆՆԱ, 18 փետրվարի։ Այստեղի դիպլօմատիական շրջաններում այն կարծիքն է յայտնվում, որ պրինց Ֆերդինանդին ճանաչել տալու համար Ստամբուլօվ անաջող րօպէ է ընտրել։ «Neue Freie Presse» զանազան սպառնալի ուրուականներ հանդէս բերելով, աշխատում է հասարակաց կարծիքը տրամադրել յօգուտ Կօբուրգեան պրինցի։ Այդ լրագրի առաջնորդող յօդուածը ջանք է անում ապացուցանելու, որ եթէ Ստամբուլօվի այդ ուղղութեամբ սկսած քայլերը աջողութիւն չը գտնեն, այն ժամանակ Բօլգարիան ստիպված կը լինի իրան անկախ հռչակել, իսկ այդպիսի դէպքում պէտք է սպասել արևելեան հարցի յարուցվելուն, քանի որ Բօլգարիայի անկախ հռչակվելու անմիջական հետևանքը կը լինի Մակեդօնիայի շարժումը։

ՊԱՐԻԶ, 18 փետրվարի։ Ներքին գործերի մինիստր Կօնստան յանձնեց նախագահին խնդիրք իր հրաժարականի մասին, որը մեծ զարմանք պատճառեց և զանազան խօսակցութիւնների առիթ տուաւ։ Կօնստան հրաժարական տուեց այն տարաձայնութեան պատճառով, որը ծագել է վճռաջինջ ատեանի աւագ-նախագահի պաշտօնի վրա մի քաղաքական գործիչ, և ոչ թէ դատաստանական վարչութեան պատկանող մի անձն նշանակելու համար։ Ներքին գործերի մինիստր նշանակվեց Բուրժուա, Մարն դեպարտամենտի պատգամաւոր։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 18 փետրվարի։ Նահանգական դատարանը քննելով հրէայ Շարայի ղեկավարութեան տակ գտնվող գողերի խմբին վերաբերեալ գործը, դատապարտեց աքսորի Շարային իր հինգ ընկերների հետ միասին Սիբիրի ամենահեռաւոր տեղերը, մէկին դատապարտեց $3^1/_2$ տարով աքսորի, կալանաւորների խումբը, իսկ չորսին՝ բանտարկութեան զանազան ժամանակամիջոցներով։ Երկու մեղադրեալներ արդարացան։

—

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՕՐՍԱ

փետրվարի 16-ին

Լօնդօնի վրա 10 ֆունտ արժէ— .	91 ր.	50 »
Բերլինի վրա 100 մարկ — . .	44 »	70 »
Փարիզի վրա 100 ֆրանկ — . .	36 »	30 »
Ոսկի — արժէ — . .	7 »	31 »
Մաքսային կուպօններ — . .	146 »	50 »
Արծաթ — — — . .	1 »	10 »
Բօրսային դիսկօնտներ — . . .	6 և	7% »
Պետակ. բանկ. 5% տոմս 1-ին շրջանի	100 »	— »
— — — — 2-րդ —	100 »	— »
— — — — 3-րդ —	100 »	— »
— — — — 4-րդ —	100 »	— »
— — — — 5-րդ —	100 »	12 »
— — — — 6-րդ —	100 »	12 »
6% ոսկեայ րէնտա.	163 »	25 »
4% ոսկեայ փոխառութիւն. . . .	136 »	— »
Արևելեան 5% փոխառութ. 1-ին շրջ.	100 »	75 »
— — 2-րդ —	100 »	75 »
— — 3-րդ —	100 »	75 »
Ներքին 5% առաջին փոխառութ.	237 »	50 »
— երկրորդ —	226 »	75 »
— երրորդ ազն. կալ. բ.	217 »	37 »
Պետ. երկաթուղային րէնտա . . .	100 »	12 »
$5^1/_2$% րէնտա	103 »	62 »
4% ներքին փոխառ.	86 »	— »
5% գրաւ. թղթ. ազն. կալ. բանկի.	100 »	— »
4% վկայակ. գիւղ. հող. բանկի. .	103 »	50 »
$4^1/_2$% գրաւական թղթեր կալուած. փոխ. կրեդ. ընկ. մետալ. . . .	135 »	75 »
— — թղթադ. .	95 »	— »
Պետերբուրգի քաղաքային կրեդ. ընկ. օբլիգացիաներ	96 »	— »
Մօսկվայի քաղաք. օբլիգացիաներ . .	95 »	— »
Օդէսայի — — .	95 »	50 »
Թիֆլիսի — — .	— »	— »
Գրաւ. թղթ. Թիֆլիսի կալ. բանկի.	— »	— »
— — Քութայիսի — — .	—	—

Ս. Պետերբուրգի բօրսայի տրամադրութիւնը հանդարտ է։

Խմբագիր-հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՀՐԱՒԷՐ

ՎԵՐԻՆ-ԱԳՈՒԼԻՍԻ ՇԻՆԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԶԳԱԼՈՎ ՄԻ ՀՄՈՒՏ ԵՒ ՓՈՐՁՎԱԾ ԲԺՇԿԻ ԿԱՐԻՔ, առաջարկում է ի գիտութիւն պ.պ. բժշկների, որ հասարակութիւնը կը տայ բժշկին բնակարան և 1500 րուբլի՝ այցելավճարներից գոյացող գումար. եթէ այս գումարից պակաս գոյանայ, հասարակութիւնը խոստանում է պակասը լրացնել, աւելին բժշկի օգտին թողնելով։ Այցելութեան վարձը պէտք է ստանայ բժիշկ իւրաքանչիւր անգամի համար 3 րուբլի, իսկ հասարակութեան չքաւոր անդամներին կայցելէ ձրիապէս, առանց վարձատրութիւն ստանալու։ Հասարակութիւնը խոստանում է խնդրամատոյց լինել ուր հարկն է եկող բժշկին ծառայութեան պաշտօնի մէջ հաստատելու համար։

Կարող եմ ապահովել պ.պ. բժիշկներին, որ հասարակութեան նշանակած 1500 րուբլի գումարից շատ աւելի արդիւնք կը ստացվի։

Ցանկացող բժիշկները թող բարեհաճեն գրաւոր կերպով յայտնել ինձ իւրեանց համաձայնութիւնը հետևեալ հասցէով. Верхніе Акулисы, Старшинѣ Ованесу Константинянцу. Վերին-Ագուլիսի տանուտէր Յովհաննէս Կոնստանդինեանց։

4—5

ԹՂԹԻ ՊԱՀԵՍՏ

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ ԹՂԹԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐԻ ԴԻՏԻԱՏԿՕՎՍԿՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ունի փոստի, գրելու, գրքերի, լրագիրների, ծխախոտի գոյնաւոր, կազմի և ուրիշ տեսակ թղթեր. ծախվում են գործարանի գնով. կան նոյնպէս և մեծ քանակութեամբ գրելու պարագաներ։

ԹԻՖԼԻՍ. Դվօրցովայա փողոց. Ազնուական կալուածական բանկի շէնութեան մէջ։

11—20

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
MESSAGERIES MARITIMES
(ՄԵՍԱԺԸՐԻ ՄԱՐԻՏԻՄ)

կանոնաւոր և ուղղակի երթևեկութիւն ԼՕՆԴՕՆԻ և ԲԱԹՈՒՄԻ մէջ և փոխադարձ.

Ուրբաթ, 23 փետրվարի դուրս կը գնայ ԲԱԹՈՒՄԻՑ „ERIDAN“ (ԷՐԻԴԱՆ) շոգենաւը նաւապետ NEGRE (ՆԷԳՐ), դէպի Կ. Պօլիս, Մարսէլ, Հավր և Լօնդօն, մտնելով և միջանկեալ նաւահանգստները։

Ագէնտները՝ ԲԱԹՈՒՄՈՒՄ պ. Գ. ԷՍՍԷՆԺԷՐ, ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ ԳԷՈՐԳ ՀԷԶՕՒԲԵԱՆ ՀԷԶՕՒԲԵԱՆՑ, իսկ ԲԱԳՈՒԻ մէջ ԳՕԼԴԼՈՒՍ։

2—2

Անհրաժեշտ եմ համարում հրապարակաւ յայտնել ի գիտութիւն մեր ԿՈՎԿԱՍԻ պատուելի ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐԻ, որ ես վերջին ժամանակներս ՄՕՍԿՎԱՅԻՑ տեղափոխվել եմ ՎԱՐՇԱՎԱ, և դարձեալ ընդունում եմ ամեն տեսակ յանձնարարութիւններ, մանաւորապէս ԿԱՇՈՒԷԳՈՐԾ լինելով, առնում եմ և ուղարկում եմ իմ յարգելի վաճառականներին, ամեն տեսակ ԿԱՇՈՒԵՂԷՆ և դրա վերաբերեալ ապրանքներ։ Ծանօթ եմ նոյնպէս գալանտէրիական և ուրիշ ապրանքների հետ։ Իմ հասցէն. ВАРШАВА, Товмасу ЯРГУЛЯНЦЪ. Переѣздъ, домъ № 3.

14—20 (Ե. շ.)

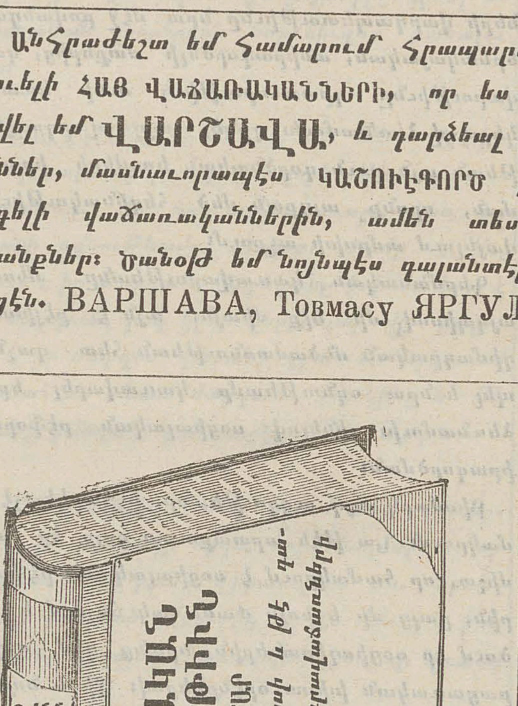

Въ редакціи газеты „МШАКЪ“ продаются слѣдующія брошюры: 1) „Экономич. Положеніе Турецкихъ Армянъ“, публичн. лекція Д—ра Г. Арцруни, перев. съ арм. А. Аракелянца. Цѣна 25 к. 2) Die Economische Lage der Armenier in der Türkei ein öffentl. Vortrag von Dr. Grigor Arzruni übersetzt von A. Amirchanjanz. Preis 25 k. 3) Die Hungersnoth in Türkisch-Armenien ein Vortrag von Dr. Grigor Arzruni, übersetzt von Amirchanjanz. Preis 20 kop.

Иногородные, желающіе получить брошюры, благоволятъ присылать по 30 коп. почтовыми марками, за каждую брошюру.

Адресъ. Тифлисъ, Редакція „Мшакъ“ или Tiflis, Redaction „Mschak“. (Ե)

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

(Կուկիա, Վօրօնցօվի արձանի հանդէպ)

Հիւանդներին ընդունում են ամեն օր

ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ

ՌՈՒԴԿՕՎՍԿԻ—10—11 ժ. ներքին, երեխայոց և կանանց ց.
ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆՑ—$11^1/_4$—12 ժ. կանանց և երեխայոց ց.
ԲԵՆԿՎԼԵՎՍԿԻ—11—12 ժ. ականջի, կոկորդի, քթի ց. և սիֆիլիսի (վիրաբուժ. և ատամնաց)
ԱՐՏԵՄԻԵՎ—12—1 ժ. երեքշաբթի, ուրբաթ և կիւրակի, կանանց ց.
ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆՑ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց ց. բացի կիւրակի։

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ

ԳԱԴՕՄՍԿԻ—$5^1/_2$—7 ժ. կաշուի ցաւերի և սիֆիլիսի.
ՓՈՒԴԻՆԵԱՆ—$5^1/_2$—$6^1/_2$ ժ. ներքին, երեխայոց և ջղային ց. (էլեկտրօտերապիա)։
ԲԵՆԿՎԼԵՎՍԿԻ—7—8 ժամ.

Հիւանդանոցումն են մանկաբարձուհիք՝ Երևանցեան և Արտաղեան։

Վճար—50 կ.։ Համախորհրդի (կօնսիլիումի) համար փոխադարձ համաձայնութեամբ։

Հիւանդանոցի փոխ-վերատեսուչ ՌՈՒԴԿՕՎՍԿԻ

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն Ն Ե Ր

ТИПОГРАФІЯ восточныъ и европейскихъ языковъ книгопродавца А. М. Мугдуси Акопова въ ШУШѢ

ՏՊԱՐԱՆԱՏԷՐ Մահսեսի Յակոբեանց յայտնում է, որ նա բացել է ՇՈՒՇՈՒՄ տեղեկութիւնների հաշուատուն (справочная контора) որով կատարում է քաղաքային, վաճառականական և ուրիշ ամեն տեսակ յանձնարարութիւններ։ Օտարաքաղաքցիք կարող են դիմել հետևեալ հասցէով ШУША. Справочная контора Мугдуси Акопова.

2—3

Дозволено цензурою, Тифлисъ 19 Февраля 1890 г. Типографія Канцеляріи Главноначальст. Гражд. час. на Кавк., Лорисъ-Меликовск. ул. д. каз.